

'in *Einvernehmen*' (een Duitse uitdrukking die men vertalen kan met 'in overeenstemming' of met 'in overleg') met Mussert of met door deze aan te wijzen personen moesten geschieden (die zouden dus, als men van 'overeenstemming' uitging, een soort vetorecht krijgen), sprak de door het *Reichskommissariat* verstrekte vertaling van Seyss-Inquarts toespraak die in de pers opgenomen werd, louter van 'overleg'. Mondeling en schriftelijk protesteerde Mussert bij Schmidt. Hij zal wel niet vernomen hebben dat Schmidt aan secretaris-generaal Frederiks die verontrust was komen vragen wat die uitroeping van Mussert tot 'Leider van het Nederlandse volk' betekende, verzekerd had dat Mussert 'in geen enkel opzicht' werkelijke zeggenschap zou krijgen over het Nederlandse bestuursapparaat.¹ Er bleef van de troostprijs waarmee de leider der NSB afgescheept was, niet veel over.

Aan de NSB'ers die in het Concertgebouw zo luid gejuicht en geapplaudiseerd hadden, waren al die achtergronden die wij schetsten, onbekend - daarom konden zij zo enthousiast reageren.

Slechts de leden van de Nederlandse SS stonden, aldus Rauter, '*den Vorgängen fassungslos gegenüber. Sie starren mich alle mit grossen Augen an*', berichtte hij aan Himmler.² Binnen het apparaat van de *Sicherheitspolizei* en *Sicherheitsdienst* zal de reactie wel niet positiever geweest zijn.³ De doorsnee-NSB'er evenwel zag in Musserts 'promotie' een hoopvolle belofte voor de toekomst en op het hoofdkwartier van de NSB vertelde men, dat Mussert voor 100% tevreden is met de bespreking en opdrachten van de *Führer*. Dat onze Leider dit precies heeft gewenst en dat hij zeer, zeer tevreden is.⁴

★

'En de rede van Mussert?' vroeg *Het Parool*. Antwoord: 'Hij moest natuurlijk erg blij en dankbaar doen, en als hij een staart had, hij zou er de ganze vloer van het Concertgebouw mee schoongeveegd hebben.'⁵ 'Mussert 'Leider van het Nederlandse volk'?' vroeg *De Waarheid*. Antwoord: 'Hitler of Seyss

¹ Getuige K. J. Frederiks, *Enq.*, dl. VII c, p. 526. ² Brief, 15 dec. 1942, van Rauter aan Himmler (*BDC*, 2427-29). ³ De wrok over het gebeurde ontlaadde zich bij de *Sicherheitspolizei* in een actie tegen het weekblad van de WA, *De Zwarte Soldaat*. Dit blad publiceerde bij een artikel over Musserts 'Leiderschap van Nederland' een tekening waarop Hitler slecht gelijkend afgebeeld was. Niet alleen werden de exemplaren van dat nummer bij de drukkerij en, voorzover er al mee gecolporteerd werd, op straat in beslag genomen maar bovendien verdwenen de hoofdredacteur, de tekenaar en de stafchef van de WA enige tijd achter de tralies. ⁴ Brief, 15 dec. 1942, van J. F. aan H. D. (*Doc I-466*, a-5). ⁵ *Het Parool*, 47 (23 dec. 1942), p. 5.